

Nr 73.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrings- och reparationsarbeten i universitetshuset i Lund; given Stockholms slott den 7 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför härafter:

Vid anmälan den 3 januari 1930 av anslagsbehoven under riksstatens för budgetåret 1930/1931 åttonde huvudtitel hemställde jag under punkt 103, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avvidan på proposition angående ändrings- och reparationsarbeten i universitetshuset i Lund, för nämnda budgetår såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 70,000 kronor. Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Jag anhåller nu att få återkomma till detta ärende.

Ändrings-
och repara-
tionsarbeten
i universi-
tetshuset
i Lund.

I skrivelse till kanslern för rikets universitet den 29 maj 1929 hemställde det större konsistoriet vid nämnda universitet om utverkande av proposition till 1930 års riksdag om ett anslag av 123,000 kronor för förändrings- och reparationsarbeten i universitetshuset. Det större konsistoriet återopade därvid en av drätselnämnden vid universitetet i ämnet gjord framställning, så lydande:

Under de snart 50 år, som förflutit sedan universitetshuset togs i bruk (år 1882), hava givetvis förekommit årliga reparationer av större eller mindre omfattning. Vidare har, efter det riksdagen därtill anvisat medel, den ursprungliga värmeledningen (varmluftssystem) år 1913 utbytt mot en ny sådan (system med lågtrycksånga) samt elektrisk belysning inlagts likaledes år 1913.

Målningen inom byggnaden är emellertid, bortsett från ur konserverings-synpunkt nödvändig ommålning, den ursprungliga och har naturligtvis med åren blivit starkt i behov av förnyelse. Utvändig målning av huset i dess helhet förekom senast för omkring 20 år sedan.

En annan omständighet, som sedan länge varit ett önskemål, är ny golvbeläggning i sådana rum och korridorer, där linoleummattor icke redan finnas. Efter så många år hava golvbräderna, trots deras utmärkta beskaffenhet från början, icke kunnat undgå att bli hårt slitna och urgrävda, vilket medför, att en fullt tillfredsställande rengöring, särskilt i de numera starkt frekventerade lärosalarna, är utesluten. Såväl från utsendesynpunkt som än mera av hygieniska skäl är en ny golvbeläggning i dessa lokaler inom den närmaste tiden ofrånkomlig. Lämpligast synes detta då böra göras i sammanhang med övriga här ifrågasatta arbetens utförande.

En annan fråga, som också ansetts böra i detta sammanhang upptagas, är den, som gäller toalettanordningarna i universitetshuset. För närvarande finnas, utom toaletterum för lärare och tjänstemän, en sådan för manliga studerande, försedd med 2 w. c. och tvättställ samt ett mycket litet utrymme för en damtoalett. Otillräckligheten i detta avseende, då universitetet nu har ett högst betydande antal studenter (nära 2,500), inses lätt.

Drätselnämnden har under våren låtit verkställa utredningar i dessa frågor, nämligen av civilingenjören R. W. Hilton angående värmeledning och sanitäranordning, av civilingenjören H. G. Queckfeldt angående den elektriska anordningen samt av universitetets byggnadskonduktör, arkitekt H. Sjöström, angående golvbeläggning och målningsarbeten.

Början göres då med frågan om värmeledningen. Av ingenjör Hiltons utredning framgår, att under alla förhållanden tämligen omedelbart ett omläggande av det nuvarande rörledningssystemet blir nödvändigt. Kostnaden härför har beräknats till 22,000 kronor. Då emellertid, med bibehållande av det nuvarande systemet med lågtrycksånga, en omläggning av rörledningarna efter cirka 20 år torde vara att räkna med — ett rörledningssystem har väsentligen längre varaktighet — och då säkerligen driftkostnaderna skulle kunna vid förändring av system nedbringas och då vidare med den nuvarande ordningen äro förenade betydande och allmänt påtalade olägenheter av hygienisk art, vill drätselnämnden bestämt förorda en omläggning av systemet i dess helhet, vilket visserligen innebär ungefär dubbelt så stor engångskostnad, men som, såsom nyss framhållits, har högst väsentliga fördelar.

Vad beträffar frågan om den sanitära anläggningen kan drätselnämnden hänvisa till vad härom tidigare i denna skrivelse anförts samt till föreliggande ritning och kostnadsberäkning. Den föreslagna lösningen av denna fråga finner drätselnämnden mycket lycklig. Den nuvarande herrtoaletten har en synnerligen olämplig belägenhet, nämligen just vid nedgången till universitetets nyinredda antikmuseum, varför även av denna anledning en ändring bör ske. Både denna och särskilt damtoaletten äro därtill ytterst otillräckliga.

Även frågan om ändringar å den elektriska belysningen synes hava fått en god lösning. Civilingenjör Queckfeldts utredning giver tydligen vid handen, att de nuvarande förhållandena äro synnerligen otillfredsställande.

Av arkitekten Sjöströms beräkningar framgår, att golvbeläggningen enligt hans förslag skulle belöpa sig till 22,000 kronor. Alternativt har beräknats kostnaden för beläggning med linoleum jämväl i de lokaler, där enligt förslaget skulle inläggas parkettgolv. Alltefter linoleummattornas dyrhet skulle därvid kunna uppnås en besparing av 3 kronor, respektive 1 krona 50 öre per kvadratmeter, varjämte för sådant fall posten »förberedande arbeten» skulle kunna minskas med 200—300 kronor. Minskningen i kostnad för hela arbetet skulle komma att utgöra cirka 4,000 kronor.

Då emellertid parkettgolv är mycket hållbarare än linoleummattor och då särskilt å lärosalar, där slitning å golvet är synnerligen stark, det är av vikt, att golvbeläggningen är så motståndskraftig som möjligt, finner drätselnämnden sig obetingat böra föredraga det förra alternativet, slutande å 22,000 kronor.

Beträffande frågan om målningen kan drätselnämnden hänvisa till arkitekten Sjöströms utredning, varest behovet därav tydligen visas. Mot omfattningen av de ifrågasatta målningsarbetena har nämnden ingenting att erinra.

En sammanställning av de beräknade kostnaderna giver följande siffror:

för värmeledningsanläggningen	kronor	43,000: —
» den sanitära anläggningen	»	8,000: —
» omändringen av den elektriska belysningen	»	10,000: —
» ny golvbeläggning	»	22,000: —
» målningsarbeten	»	40,000: —
Summa kronor		123,000: —

Drätselnämnden, som icke har något att erinra mot föreliggande kostnadsberäkningar, vill slutligen framhålla, att de ifrågasatta kostnaderna icke, även om de fördelas på ett flertal år, kunna bestridas av anslaget till underhåll och reparationer av universitetets byggnader, även om vissa av arbetena på grund av sin natur skulle anses vara sådana, att detta anslag borde ifrågakomma till användning. Nämda anslag, årligen 29,000 kronor, har redan under lång tid visat sig i hög grad otillräckligt för till och med de nödvändigaste arbeten för vidmakthållande av universitetets samtliga byggnader. En begäran om höjning av detta anslag kommer att ifrågasättas, så snart utsikt finnes för erhållande av ökning å ordinarie anslag. Universitetets reservfond, med dess många uppgifter för universitetets vetenskapliga och ekonomiska förkovran kan nämligen icke, såsom skett alltsedan kristiden, i fortsättningen lämna årliga tillskott till detta anslag.

Vid drätselnämndens fränställning, som utmynnar i en begäran om ett anslag av 123,000 kronor för ändamålet, finnas fogade, förutom vederbör-
liga ritningar, de av civilingenjörerna Hilton och Queckfeldt samt arkitekten
Sjöström verkställda utredningarna i ämnet.

T. f. kanslern har i skrivelse den 11 juli 1929, med överlämnande av
samtliga till ärendet hörande handlingar, meddelat, att han funne det ound-
gängligen nödvändigt, att de föreslagna åtgärderna bleve snarast möjligt
vidtagna samt vidare anført, att då det på universitetets stat uppförda an-
slaget till reparationer vore för dessa ganska omfattande arbetens bekos-
tande alldeles otillräckligt, även om kostnaderna fördelades på flera år, kans-
lern funne sig hava goda skäl att hemställa om proposition till 1930 års
riksdag i överensstämmelse med konsistoriets förslag.

Byggnadsstyrelsen, som anmodats yttra sig i ämnet, har i utlåtande den
28 oktober 1929 andragit följande:

Byggnadsstyrelsen, som införskaffat för ärendets bedömande erforderliga
ritningar, har icke något annat att erinra beträffande de föreslagna förändrings-
och reparationsarbetena än vad de avse inredandet av toaletter i källarvå-
ningen, medelst spiraltrappor förbundna med vestibulen. De föreslagna
toaletterna förefalla sålunda vara väl knappt tilltagna. Huru spiraltrapporna
skola anordnas framgår icke av remisshandlingarna, men har styrelsen under
hand inhämtat, att de äro avsedda att mynna i de nuvarande toilettutrym-
mena, varför någon ändring av hallen icke skulle ifrågakomma. Dessa
trappor torde emellertid icke bliva tillfredsställande, och är det under alla
förhållanden svårt att på ett ur arkitektonisk synpunkt lämpligt sätt ordna
dessa nedgångar med det föreslagna läget på toaletterna. Det torde därför
böra undersökas, om icke med hänsyn till nedgångarna ett lämpligare läge
kunde anvisas för dessa toaletter. Denna detalj av förslaget bör alltså bliva
föremål för ytterligare utredning, och bör resultatet härav underställas bygg-
nadsstyrelsens prövning. Enligt vad av handlingarna framgår skulle vidare
toaletterna icke ventileras annat än genom fönster, men det är enligt bygg-
nadsstyrelsens mening nödvändigt att även anordna ventilation medelst fläkt
för undvikande av besvärande lukt i vestibulen.

Beträffande de för arbetena beräknade kostnaderna har byggnadsstyrelsen
icke något att erinra.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen sålunda anført har t. f. kanslern,
på grund av remiss, efter hörande av drätselnämnden och det större konsis-
toriet, den 23 november 1929 ånyo yttrat sig i ärendet och därvid anført,
att han instämde i drätselnämndens av konsistoriet biträdda hemställan.
Drätselnämnden åberopar en av ingenjören Hilton gjord, såsom förslag nr 2
betecknad och å en ritning närmare åskådliggjord utredning rörande toalett-
anordningarna samt yttrar för egen del i huvudsak följande:

Såsom framgår av den ritning, som åtföljer ingenjören Hiltons utredning,
avser förslaget att, liksom tidigare tänkts, förlägga toalettavdelningarna till
universitetshusets källare. Möjligheterna att på annat sätt än som tidigare
föreslagits något så när tillfredsställande anordna nedgång till dessa hava

ingående undersökts, varefter det föreliggande förslaget befunnits vara det av åtskilliga skäl enda tänkbara.

Förslaget innebär, att två toaletterum skola inredas i källaren och att nedgången till dessa skall anordnas medelst den redan befintliga trappan från förstugan vid vaktmästarebostaden. Det större av dessa, inrett med 4 w. c. och tvättställ, är avsett för de manliga studenterna, och det mindre, med 2 w. c. och tvättställ, för universitetets lärare och tjänstemän. För de kvinnliga studenterna upplåtes det toaletterum, med tvättställ och 2 w. c., som för närvarande begagnas av lärare och tjänstemän och som är beläget i första våningen med ingång från stora förstugan.

Enligt de gjorda beräkningarna komma kostnaderna för inredningen av de nya toaletterna samt iordningställandet av det sistnämnda toaletterummet, inklusive korkmattor och målnings, belöpa sig till 7,500 kronor, eller 500 kronor mindre än kostnadssumman i det ursprungliga förslaget.

Då drätselnämnden nu framlägger detta alternativa förslag till toalettanordningar, har drätselnämnden icke förbisett de olägenheter, som äro därmed förenade. En sådan är den omständigheten, att någon direkt fönsterbelysning icke kan åstadkommas, utan att för såväl toaletterummen som för rummet och nedgången måste räknas uteslutande med elektrisk belysning, vilket måste medföra en årlig, icke obetydlig kostnad. En annan olägenhet därmed är den, att samma trappnedgång kommer att begagnas till toaletterummen som till källaren i övrigt, där bland annat den i universitetshuset boende vaktmästaren har sin hushållskällare.

Till sist vill drätselnämnden framhålla, att byggnadsstyrelsen icke haft något annat att erinra beträffande de i större akademiska konsistoriets skrivelse den 29 maj 1929 föreslagna förändrings- och reparationsarbetena än vad de avsågo toalettanordningarna. Då utförandet av övriga i konsistoriets skrivelse avsedda arbeten snarast möjligt är oundgängligt, vill nämnden för sin del hemställa, att, även om frågan om toalettanordningarna icke anses böra ordnas på något av de sätt som föreslagits, universitetsmyndigheternas framställningar i övrigt måtte bifallas.

Härefter har byggnadsstyrelsen den 23 januari 1930 avgivit förnyat utlåtande i ärendet och därvid förklarat sig i huvudsak icke hava något att erinra beträffande det nu föreliggande, omarbetade förslaget. Styrelsen ville endast framhålla, att styrelsen funne det ur utrymmessynpunkt lämpligare, att klosetterna inom den större toaletten placerades på sätt, som med blyerts angivits å den till ärendet hörande, drätselnämndens senaste utlåtande bifogade ritningen.

För åvägabringande av ny uppvärmnings- och ventilationsanläggning i universitetsbyggnaden anvisade 1912 års riksdag ett belopp av 42,170 kronor. Samma riksdag beviljade jämväl för anordnande av elektrisk belysning i universitetsbyggnaden ett belopp av 8,470 kronor. De förmedelst dessa anslag gjorda anläggningarna äro emellertid numera i hög grad föråldrade och behäftade med betydande olägenheter. Nya anordningar för byggnadens uppvärmning synas vara påkallade, liksom ock en modernare belysning, framför allt i föreläsningssalarna, torde framstå som ett fullt berättigat krav.

Departementschefen.

Även i övrigt synas mig de nu föreslagna anordningarna vara i hög grad nödvändiga. Särskilt vill jag framhålla behovet av en ny golvbeläggning, ej minst från hygienisk synpunkt, och kan jag till stöd härför åberopa även mina personliga erfarenheter från de synnerligen otillfredsställande förhållanden, som här nu äro för handen. Jag vill därför förorda, att ett extra anslag för ändamålet äskas hos riksdagen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har det äskade beloppet, som ursprungligen upptogs till 123,000 kronor, sedermera minskats till 122,500 kronor, på grund av att kostnaderna för det alternativa förslaget till toalettanordningar belöpa sig till 7,500 kronor eller 500 kronor mindre än det ursprungliga förslaget. Mot dessa kostnadsberäkningar har jag ej något att erinra, liksom ej heller mot de till grund för desamma utförda ritningarna, i vilket sistnämnda avseende jag dock förutsätter, att de av byggnadsstyrelsen gjorda erinringarna vinna beaktande vid arbetenas utförande. Jag vill därför förorda ett anslag för ändamålet av 122,500 kronor, vilket anslag lämpligen bör fördelas på två år.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ändrings- och reparationsarbeten i universitetshuset i Lund bevilja ett belopp av 122,500 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, och därav för budgetåret 1930/1931 såsom extra reservationsanslag anvisa . . . . . kronor 70,000: —

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gustaf Breitholtz.